

izdavač
NP "VREME" d.o.o.
Trg Republike 5, Beograd

direktor
Stevan Ristić

pomoćnik direktora
Vojislav Milošević

finansijski direktor
Daniela Vesić

glavni urednik
Dragoljub Zarković

odgovorni urednik
Filip Švarn

pomoćnici glavnog urednika
Jovana Gilgorjević, Momir Turudić

sekretarijat
Jovana Prelić

redakcija

Dejan Anastasijević,
Muharem Bazdulj, Dimitrije Boarov,
Slobodan Bubnjević, Sonja Čirić,
Zora Drčević, Slobodan Georgijević,
Nebolja Grujić (kultura),
Andrej Ivanji (svet),
Jelena Jorgačević, Tatjana Jovanović,
Jasmina Lazić, Zoran Majdin,
Radmila Marković, Saša Marković,
Ivana Milanović Hrašovec,
Milovan Milenković (foto),
Milan Milošević, Teofil Pančić,
Saša Rakezić, Mirko Rudić,
Tamara Skrozna, Zoran Stanojević,
Tatjana Tagirov, Dragan Todorović,
Tanja Topić, Biljana Vasić, Miloš Vasić,
Marija Vidić, Ljubomir Živkov

dokumentacija

Dragoslav Grujić (arhiva),
Jelena Mrda (foto)

tehnička redakcija

Ivan Hrašovec (arh.), Tanja Stanković,
Vladimir Stankovski, Slobodan Tašić

lektori: Katarina Pantić,

Zvezna Rašković, Ivana Smolović,

korektori: Nikola Dragomirović,

Ana Čuk Dragomirović,

Stanica Milošević

internet izdanje

www.vreme.com
Marjana Hrašovec

prodaja i pretplata

Nikola Čulafić, Milan Radović

računovodstvo

Slavica Spasojević

marketing

Aleksandar Aleksić (direktor)

e-mail: redakcija@vreme.com

telefon redakcije: 011/3234-774

telefaks: 011/3238-662

štampa

Rotografika, Subotica

ISSN 0353-8028

COBISS.SR-ID 16907266

04 **Zoom:** Šaketanje jada

06 **Napadi na RTS:** Vaše pravo da čujete

10 **Misterija državnog zlata:**

Falsifikovanje istorije

17 **Policajska posla:** Drama u Bloku 45

18 **Intervju: Nikola Kovačević**

21 **Nuspojave:**

Duboka država i plitka moralisanja

22 **Hrvatska i Srbija:**

Stare optužnice i važeći zakoni

24 **Međunarodni dan nestalih:**

Postoji nešto gore od smrti

26 **Intervju:** prof. dr Stojan Radenović

30 **Evropske integracije Srbije (5):**

Lokomotiva kapitalizma

32 **Jedanaesti Sajam šljiva u Osečini:**

"Ovo je naša odbornica"

35 **Lisica i ždral:** Krv i nož

KULTURA

36 **Istorija, kultura, tradicija:**

Vizantija živi

41 **Dejmijan Herst:** O novim singularnostima

44 **Povodom jedne knjige:** Čaranje rečima

46 **Predlog za reizdavanje:** "Ljubavna priča"

48 **Deca evolucije – Alma Mičić:** Duša džeza

49 **TV manjak:** Izvestan pogled

SVET

50 **Vojna ofanziva u Siriji:**

Rat na svim frontovima

54 **Lojalnost nemačkih Turaka:**

Strah od Erdoganovih doušnika

56 **Bosna i Hercegovina:**

Priča o Nijazu Hastoru

58 **Reagovanje**

59 **Navigator:** Startit dodole

60 **Strip:** Ópusztaszer

62 **Vreme uživanja:** Antivakseri

Izbeglica
su se same

neformalno organ-
izovale kako bi
uspostavile neki
red na granici sa
Mađarskom, koja
svakodnevno
prima samo
oko 30 ljudi. To
je besmisleno

jer će njihov zahtev za azil u Mađarskoj
automatski biti odbačen zbog toga
što Mađarska Srbiju smatra sigurnom
trećom zemljom za izbeglice

RAZGOVARAO: MIRKO RUDIĆ

Iako se država Nemanjića u kulturološkom
pogledu danas shvata kao deo vizantijskog
sveta, ona je baštinila njegov rimski
karakter. Ovo je jedna od tema o kojima
se govorilo na Međunarodnom kongresu
vizantologa, skupu zbog kog je beogradska
vizantologija bila u centru naučne pažnje
PIŠE: SONJA ČIRIĆ

Ankara se umešala u sirijski rat u kome
svaka strana ratuje bar na tri fronta.
Glavna meta Turske su očigledno Kurdi.
Za to vreme predsednik Redžep Tajip
Erdogan vodi rat na međunarodnoj
političkoj sceni pokušavajući da žonglira
između Amerike, Evropske unije i Rusije
PIŠE: MILAN MILOŠEVIĆ

Spiskovi lažne nade

"Spiskovi su inicijalno počeli da se prave između samih izbeglica koje su se neformalno organizovale kako bi uspostavile neki red na granici sa Mađarskom, koja svakodnevno prima samo oko 30 ljudi. Ovakva praksa je besmislena i nema nikakvo racionalno i pravno utemeljenje, pogotovo ako se u obzir uzme činjenica da će njihov zahtev za azil u Mađarskoj automatski biti odbačen zbog toga što Mađarska Srbiju smatra sigurnom trećom zemljom za izbeglice. Zbog toga niko ko iz Srbije dođe – ne može dobiti azil. Srbija svakako nije sigurna treća zemlja"

Situacija sa brojem izbeglica sa Bliškog i Srednjeg istoka trenutno nije zabrinjavajuća, bar ne kao u ovo vreme prethodne godine. Prema podacima UNHCR-a, u Srbiji je trenutno oko 4000 izbeglica koje su raspoređene po kampovima, a određeni broj boravi u parkovima u Beogradu i na graničnom prelazu sa Mađarskom. Njihov dalji put ka zemljama Evropske unije je neizvestan, pa je teško predvideti koliko će ih ostati u Srbiji i koliko dugo. Put na koji se izbeglice najčešće odlučuju je preko Mađarske, ali srpsko-mađarsku granicu dnevno pređe samo tridesetak osoba, a većina onih koji pređu – bude vraćena nazad.

O tome na koji način se nadležni organi Srbije nose sa izbegličkom situacijom, kakvi su uslovi u kampovima, kakve su perspektive izbeglica u Srbiji, koji su mogući problemi, "Vreme" je razgovaralo sa Nikolom Kovačevićem, pravnikom u Beogradskom centru za ljudska prava, organizaciji koja se već četiri godine bavi pravnim pitanjima i okvirima azilnog sistema kao izvršni partner UNHCR-a u Srbiji.

Kovačević smatra da je, sa pravnog aspekta, trenutno najveći problem to što Srbija nema adekvatan pravni okvir koji prepoznaje ljude koji jesu izbeglice, ali neće da traže azil. "Bez pravno regulisanog statusa ovi ljudi podležu različitim vrstama rizika, a jedan od njih se svakako odnosi na mogućnost da ih nadležni organi Srbije tretiraju kao ilegalne migrante, što oni svakako nisu", kaže Kovačević.

"VREME": Koji migratorni tokovi koji prelaze preko Srbije su danas aktuelni? Ima li razlika u odnosu na prethodnu godinu?

NIKOLA KOVAČEVIĆ: I dalje najveći broj ljudi u Srbiju ulazi iz Makedonije

i Bugarske. Razlika u odnosu na prošlu godinu, odnosno na početak marta ove godine, jeste to što je zapadnobalkanska ruta zatvorena i što više nema organizovanog prevoza izbeglice sa jedna granice na drugu. Izbeglice su zbog toga ponovo primorane da se okrenu krijumčarima. Takođe, drastičan pad broja ljudi koji prolazi kroz Srbiju može se pripisati i činjenici da je EU ojačala svoje granice sa Turskom, a da su isto učinile i sve države duž zapadnobalkanske rute, zaključio sa Mađarskom koja je praktično zapečatila svoju granicu.

Koliko je izbeglica ove godine zatražilo azil u Srbiji?

U prvih sedam meseci ove godine 7876 je izrazilo nameru da traži azil. Od toga, do kraja juna 2016. njih 365 je podnelo zahtev za azil i zapravo ovaj broj predstavlja realno stanje stvari u pogledu ljudi koji su istinski zainteresovani da ostanu u Srbiji. Od toga, 26 je dobilo međunarodnu zaštitu – izbeglički status ili supsidijarnu zaštitu, 23 je odbijeno, a u odnosu na 23 osobe je odbačen zahtev za azil jer je Srbija smatrala da su mogli da traže azil u nekoj od susednih zemalja, najčešće Bugarskoj i Makedoniji.

Gde se izbeglice zadržavaju?

Prema podacima UNHCR-a, u Srbiji se trenutno nalazi oko 4400 ljudi, od čega je značajan broj smešten po različitim prihvatnim centrima – u Krnjači oko 750, Preševu oko 550, Subotici oko 400, zatim u Šidu, Adaševcima i Principovcu oko 1400. Oko 300 ljudi boravi na "ničijoj zemlji" između Mađarske i Srbije, gde čeka da ih mađarski granični organi prime u njihovom proceduru azila. Takođe, nekoliko stotina ljudi svakodnevno boravi i na ulicama Beograda.

Kakvi su životni uslovi u tim

kampovima?

Zbog činjenica da broj ljudi koji ostaju "zaglavljani" u Srbiji raste, uslovi u prihvatnim centrima se postepeno pogoršavaju. Razlog je prenaseljenost centara, od kojih je većina uspostavljena kao privremeno rešenje, a ne kao mesta za stalni boravak. U takvim uslovima, nadležnim organima je teško da drže higijenu na odgovarajućem nivou, teško je omogućiti, na primer, da žene sa malom decom i maloletnici bez pratnje budu odvojeni od muškaraca i slično. U većini slučajeva prihvatni centri su kolektivne spavaonice sa po više desetina kreveta na sprat, koje su prenaseljene i u kojima nema privatnosti.

Važno je napomenuti da Prihvatni centar u Preševu, u koji su UNHCR i drugi međunarodni donatori uložili oko 3,5 miliona evra, predstavlja primer dobre prakse i da su uslovi u njemu na izuzetno visokom nivou.

Kakvo je stanje u "divljim kampovima"?

Divlji kampovi, ili "mali Idomeniji", i dalje postoje na granici sa Mađarskom, na prelazima Horgoš i Kelebija. Uslovi su apsolutno neprihvatljivi, nehumani i ponižavajući. Efekti izgradnje mađarskog zida su skandalozni, a još skandaloznija je praksa mađarske granične policije koja sistemski uskraćuje pristup postupku azila ljudima kojima je evidentno potrebna međunarodna zaštita.

Takođe, i dalje veliki broj ljudi boravi na ulicama Beograda, vrlo često bez regulisanog statusa. BGC već mesecima uporno zagovara uvođenje dokumenta koji bi se izdavao ljudima koji jesu izbeglice, ali ne žele da traže azil u Srbiji, i uz pomoć koga bi im se pravno regulisao status na duže od tri dana. Tako bi se postigli višestruki efekti. Izbeglice biogle

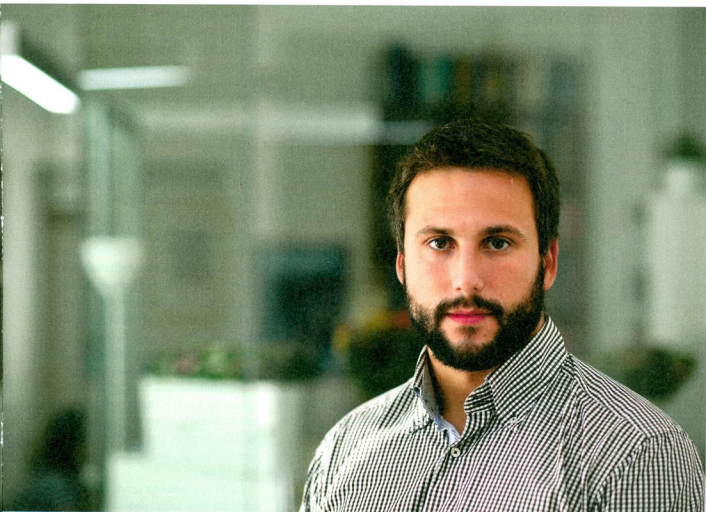

Foto: M. Milenković

da nesmetano, o svom trošku borave u privatnom smeštaju, a centar Beograda više ne bi bio kamp naselje.

Među izbeglicama postoji priča o nekim spiskovima. O čemu je reč?

Spiskovi su inicijalno počeli da se prave između samih izbeglica koje su se neformalno organizovale kako bi uspostavile neki red na granici sa Mađarskom, koja svakodnevno prima samo oko 30 ljudi. U poslednje vreme i predstavnici srpskih organa pomažu u pravljenu tih spiskova među ljudima koji su smešteni u privatnim centrima.

Ako mene pitate, ovakva praksa je besmislena i nema nikakvo racionalno i pravno utemeljenje, pogotovo ako se u obzir uzme činjenica da se isti ljudi koji su primljeni u Mađarsku nakon ubrzanog i skandalozne procedure azila neformalno i tokom noći vraćaju nazad u Srbiju. Trebalo bi osmisliti mnogo bolje rešenje od spiskova, ali za to je potrebna saglasnost dve ili više strana. Ipak, sumnjam da su Mađari spremni da nešto promene

u svom ponašanju koje, po mom mišljenju, postepeno pravi lančanu reakciju i podstiče druge zemlje da na put namučenih ljudi koji su izgubili sve u životu postavljaju bodljikave žice, koje se mogu preći samo uz pomoć organizovanih kriminalnih grupa.

Da li se tim spiskovima možda kupuje vreme do pronalazaženja tog boljeg rešenja?

Treba reći da je korist od spiskova ta što su ljudi koji su čekali u nehumanim uslovima na granici sa Mađarskom zbog njih prihvatili da budu smešteni u neki od kampova, ali ovakvo rešenje je neodrživo jer broj ljudi u Srbiji stalno raste, dok broj ljudi koje Mađarska prima ostaje konstantan. Plašim se da predugo čekanje na red može dovesti do frustracije i nezadovoljstva izbeglica.

Ovakvo rešenje je samo jedno u nizu ad hoc rešenja koje neće sistemski rešiti probleme ljudi koji teže ka EU. Dogovor se mora postići na mnogo višem nivou koji uključuje sve države Evrope, bez obzira

na to da li se radi o EU zemljama ili ne. Plašim se da smo još uvek daleko od takvog dogovora i da će se posle spiskova praviti drugi, neodrživi planovi.

Iz pozicije izbeglica, spiskovi deluju kao neka vrsta garancije da će uspeti na svom putu ka EU, što nije tačno.

Da li vam se ovi spiskovi čine kao trgovanje nadom?

Može se tako reći. Pogotovo ako se u obzir uzme i činjenica da će njihov zahtev za azil u Mađarskoj automatski biti odbačen, zato što Mađarska Srbiju smatra sigurnom trećom zemljom za izbeglice. Zbog toga niko ko iz Srbije dođe ne može dobiti azil u Mađarskoj. Srbija svakako nije sigurna treća zemlja i to je UNHCR istakao još 2012. godine.

Kakva je strategija Republike Srbije o aktuelnom problemu izbeglica?

Srbija je nedavno otvorila poglavlje 24 u procesu EU integracija i na taj način se obavezala da uspostavi efikasan i delotvoran sistem azila. Na putu je i novi Zakon o azilu koji bi trebalo da popuni

Migranti, ilegalni migranti, izbeglice, tražioci azila

IZBeglički KAMP U KRnjači: Privremeno ili stalno boravište

Foto: Tanjug

"Svaki od ovih termina sa sobom nosi niz prava koje ljudi treba da uživaju dok su u Srbiji. Isto tako, tu je i niz obaveza koje oni imaju prema nadležnim organima Republike Srbije. Migrant je generički pojam i on se odnosi na svaku osobu koja se kreće, migrira van granica svoje zemlje. Svi ovi ljudi koji prolaze kroz Srbiju jesu migranti, ali migranti su i turisti, stranci koji posluju u Srbiji ili su tu na školovanju. Migranti koji imaju pravno regulisan status, vizu, odobren privremeni ili stalni boravak, nazivaju se legalnim migrantima. Stranci koji nemaju pravno regulisan status nazivaju se ilegalnim migrantima, to su ljudi koji nezakonito borave na teritoriji Srbije.

Pojedinac postaje izbeglica onog trenutka kada svoju zemlju porekla napusti u strahu od progona ili nasilja opštih razmera. Izbeglički status pojedinac zadržava dokle god postoje okolnosti zbog kojih je napustio svoju zemlju porekla, bez obzira na to da li je u nekoj od drugih država tražio azil ili nije, ili ga je određena zemlja prepoznala kao izbeglicu ili nije.

Konvencija o statusu izbeglica iz 1951. propisala je čitav spektar prava koji pripada izbeglicama, ali i obaveza koje države potpisnice Konvencije imaju u odnosu na njih. Najvažnija je obaveza država potpisnica da se uzdrže od kažnjavanja izbeglica za nezakonit ulazak ili boravak na njihovim teritorijama. Drugim rečima, izbeglice koje iz potrebe ili nužde prelaze granice van zvaničnih graničnih prelaza i bez putnih isprava, ne smeju biti tretirane kao ilegalni migranti, ne smeju se prekršajno kažnjavati novčanim kaznama i kaznama zatvora, bez obzira na to da li hoće da traže azil u toj zemlji ili ne. Ovo se, nažalost, ipak dešava u Srbiji.

Tražilac azila je osoba koja je pred organima Srbije iznela tvrdnju da je izbeglica. Obaveza tih organa jeste da tu tvrdnju proveriti kroz postupak azila, koji se okončava odlukom. Ukoliko je pozitivna, tražilac azila u očima srpskih organa vlasti zvanično ima priznat status izbeglice i stiče pravo da mu država omogući integraciju, odnosno da mu pruži podršku da se uklopi u novu socijalnu sredinu. Treba napomenuti da se pozitivnom odlukom u procesu azila tražiocu azila ne dodeljuje status izbeglice, jer je on taj status stekao onog momenta kada su nastali razlozi zbog kojih je bio primoran da napusti svoju zemlju porekla. Zato je jasno da je gotovo svaki Sirijac izbeglica, da su Iračani iz oblasti oko Mosula izbeglice, to su i Avganistanici koji dolaze iz delova pod kontrolom talibana... To je tako bez obzira kakvu je procenu izvršio granični policajac ili službenik Kancelarije za azil.

brojne pravne praznine i da unapredi praksu nadležnih organa. Naravno, svi znamo da boljke Srbije često nisu zakoni koji su po svojoj sadržini nekada i bolji od zakona drugih, razvijenijih evropskih zemalja, već da je problem primena. Ipak, sačekajmo da se zakon usvoji, pa ćemo tada davati ocene o njegovoj primeni.

Što se tiče neke politike Srbije, po meni se ona ne razlikuje mnogo od politike drugih zemalja u regionu i suštinski se svodi na strah da se ne postane "parking" za izbeglice. Ipak, ako se povuče paralela sa praksom drugih zemalja, mora se pohvaliti retorika srpskih zvaničnika koja nije bila ksenofobična i činjenica je da mi još uvek nismo razvukli bodljikavu žicu duž granice sa Makedonijom i Bugarskom. Iskreno se nadam i da nećemo.

Na kraju, moram da istaknem da još uvek nema plana integracije ljudi koji su u Srbiji dobili azil. Znamo da se na tom planu radi, kao NVO sektor smo više puta konsultovani i bićemo uključeni u njegovu dalju razradu. Nadamo se da će plan integracije biti usvojen kada i novi Zakon o azilu.

Šta Srbija može da uradi ako se broj izbeglica koje dolaze ne smanji nego poveća, a broj onih koji uspevaju da nastave put ostane isti?

Da hitno uspostavi pravni okvir kojim će se na jasan način urediti rad velikih prihvatnih centara i da se trudi da, bez obzira na obim posla koji je bude čekao, što više ostane dosledna međunarodnim pravnim standardima koji se odnose na postupanje prema izbeglicama. Ljudima koji požele da ostanu u Srbiji treba to i omogućiti kroz pravičnu i efikasnu proceduru azila, koja je praćena adekvatnim programom integracije. Naravno, i da traži finansijsku i stručnu pomoć različitih međunarodnih faktora, da lobira za zajedničko rešenje koje će zaštititi i nacionalne interese i interese izbeglica.

Koji su potencijalni problemi u slučaju da se situacija ne promeni?

Ksenofobija je uvek moguća posledica, i o tome svedoči jačanje desnice u brojnim evropskim zemljama. Takođe, stvaranje prenaseljenih kampova u kojima uslovi mogu biti nehumani i ponižavajući.

MIRKO RUDIĆ